

Myndighetsgemensam
genomförandeplan
gällande uppdraget att ge
kompetensstöd för arbete
mot våld i nära relationer
m.m.

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges.
För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovsmannens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. Publikationen kan också
tas fram i alternativt format på begäran. Frågor om alternativa format skickas till
alternativaformat@socialstyrelsen.se

Artikelnummer 2020-11-7033

Publicerad www.socialstyrelsen.se, december 2020

Förord

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag¹ att under 2020–2022 fördela medel för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens inklusive tandvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbetet med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Socialstyrelsen ska enligt uppdraget tillhandahålla och kvalitetssäkra kunskaps- och metodstöd, så kallat kompetensstöd. Arbetet med kompetensstöd ska ske i samverkan med länsstyrelserna, Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet (NCK) och nationellt centrum för kunskap om våld mot barn vid Linköpings universitet (Barnafrid).

Socialstyrelsen ska senast den 1 december 2020 tillsammans med medverkande myndigheter lämna en gemensam plan till Regeringskansliet över hur ett kompetensstöd till kommunerna och landstingen samt de ideella föreningarna bör utformas.

Denna plan beskriver på ett övergripande sätt hur myndigheterna avser att organisera detta arbete. Den är tänkt att vara ett verktyg för berörda medarbetare och kommer att utvecklas och revideras under perioden.

Planen är framtagen av Socialstyrelsen tillsammans med länsstyrelserna, Jämställdhetsmyndigheten, NCK och Barnafrid och nationellt centrum för kunskap om våld mot barn vid Linköpings universitet.

Chefssamrådet har bestått av Karin Sandell (NCK), Berit Jernberg (Jämställdhetsmyndigheten), Laura Korhonen (Barnafrid), Janna Öhd, Sten Olsson och Annika Lidström (länsstyrelserna) samt Beatrice Hopstadius från Socialstyrelsen.

I arbetsgruppen har följande personer deltagit i arbetet: Annika Engström (NCK), Katarina Björkgren, Lena Landén Jonas och Catarina Gustafsson (Jämställdhetsmyndigheten), Maria Schillaci (Barnafrid) samt Katarina Edlund, Hanna Hansson, Ulrika Sandberg, Lena Jenisch, Matilda Eriksson, Hannah Kejerhag Oldenmark och Rusmira Perez Dervisic (länsstyrelserna). Från Socialstyrelsen har Stina Isaksson deltagit och Sara Lundgren har varit projektledare.

Olivia Wigzell
Generaldirektör

---

¹ S2020/01591/SOF Uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer.

Innehåll

Förord	3
Uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd	7
Utvecklingsmedel	7
Kompetensstöd	7
Utvecklingsmedel och kompetensstöd i växelverkan	8
Genomförandeplanens syfte	8
Jämställdhetspolitiken och den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor	9
Mål med uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd	11
Myndighetsgemensamma aktiviteter	13
Aktiviteter för att bidra till att nå uppdragets mål	13
Organisation av arbetet med kompetensstöd	15
Chefsamordningsgrupp	16
Myndighetsgemensam arbetsgrupp	16
Respektive myndighets ansvarsområde	17
Samråd med NNS och SKR	18
Uppföljning av uppdraget	18
Bilaga 1. Tid och aktivitetsplan	19
Bilaga 2. Myndigheternas kunskapsstöd	20

Uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag² att under 2020-2022 fördela medel för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens inklusive tandvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbetet med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Socialstyrelsen ska enligt uppdraget tillhandahålla och kvalitetssäkra kunskaps- och metodstöd, så kallat kompetensstöd. Arbetet med kompetensstöd ska ske i samverkan med länsstyrelserna, Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet (NCK) och Barnafrid, nationellt centrum för kunskap om våld mot barn vid Linköpings universitet.

Socialstyrelsen har det övergripande ansvaret för att på nationell nivå samordna, kvalitetssäkra, följa upp och redovisa uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd.

I genomförandet av uppdraget om kompetensstöd ska myndigheterna samråda med Nationella nätverket för samordningsförbund (NNS) och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Utvecklingsmedel

Kommuner och regioner har möjlighet att rekvirera utvecklingsmedel för sitt arbete med kvalitetsutveckling i enlighet med uppdraget och dess mål. Medel finns även att ansöka om för ideella föreningar och stiftelser inom ramen för uppdraget.

För att stimulera utvecklingen fördelar Socialstyrelsen även så kallade stimulansmedel som länsstyrelserna, NCK och Barnafrid kan ansöka om i överensstämmelse med uppdragets mål och inriktning. Medlen avser att användas för informations- och utbildningsinsatser, riktade insatser för vissa grupper eller för utvecklingsarbeten inom ramen för uppdraget om kompetensstöd.

Kompetensstöd

Alla kommuner och regioner ska erbjudas kompetensstöd för att öka kunskapen om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, sexuellt våld och prostitution och människohandel för sexuella ändamål, avseende barn och vuxna, med särskilt fokus på barn och ungas utsatthet. Kompetensstöd ska också ges till ideella föreningar och stiftelser.

Myndigheterna ska i samverkan och enskilt stödja spridningen av kompetensstödet och underlätta mottagandet av nationellt stöd. Samverkan ska ske

---

² S2020/01591/SOF Uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer.

med SKR och med regionala samverkans- och stödstrukturen (RSS) för kvinnofrid³. Länsstyrelserna är en viktig kanal för spridning och stöd för mottagandet av kompetensstödet. På regional nivå är det viktigt att samverka med befintliga stödstrukturer, det kan exempelvis vara regionens arbete med frågan inom hälso- och sjukvården. Stödet ska ges med utgångspunkt i prioriteringar i denna plan men kan anpassas utifrån lokala och regionala behov.

Utvecklingsmedel och kompetensstöd i växelverkan

För att förstärka och möjliggöra utveckling och kunskapshöjning kan kommuner och regioner alltså rekvirera och ideella aktörer söka utvecklingsmedel som fördelas av Socialstyrelsen. Både utvecklingsmedlen och kompetensstödet syftar till att styra utvecklingen av arbetet med våld i nära relationer i enlighet med regeringens mål och det är därför viktigt att dessa två delar är nära sammankopplade.

Genomförandeplanens syfte

Denna plan har som syfte att stödja genomförandet av den för myndigheterna gemensamma delen av regeringsuppdraget om nationellt, regionalt och lokalt kompetensstöd genom att:

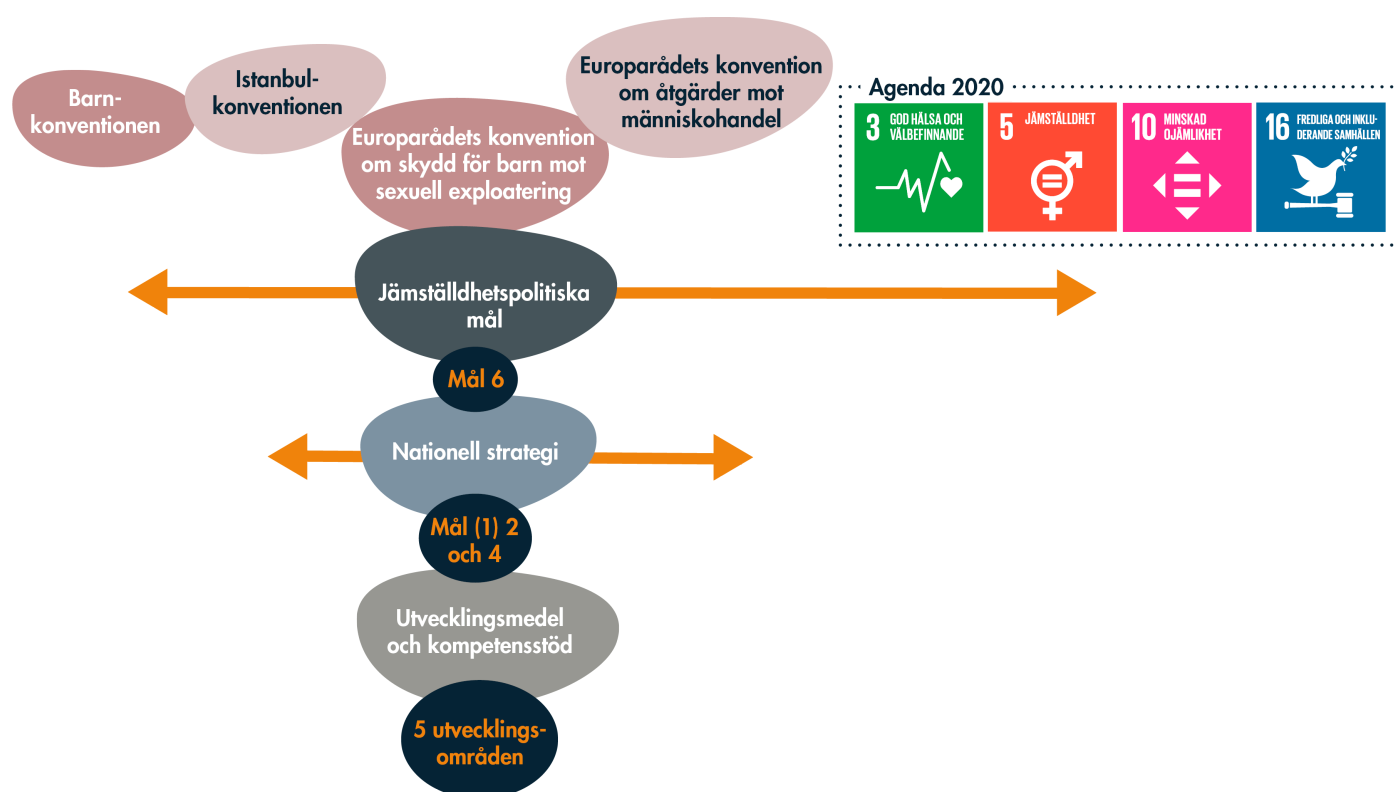
- Beskriva mål och prioriterade aktiviteter för kompetensstödet,
- beskriva struktur för samordning, spridning och mottagande av den kunskap som myndigheterna tagit fram på nationell nivå till regioner, kommuner och ideella aktörer utifrån deras behov,
- beskriva respektive myndighets ansvarsområde samt
- fungera som en överenskommelse om samverkan mellan Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, NCK, Barnafrid och länsstyrelserna.

---

³ De regionala samverkans- och stödstrukturena verkar på länsnivå, för samverkan och utveckling. De är utformade efter förutsättningar och behov i respektive län. De samverkar i frågor som rör socialtjänst och hälso- och sjukvård mellan kommuner och regioner.

Jämställdhetspolitiken och den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor

BILD 1: det här uppdraget är en del i ett större sammanhang och syftar till att bidra att nå delar av målen i den nationella strategin.

Sveriges jämställdhetspolitik tar bland annat avstamp i några av Europarådets konventioner, bland annat Istanbulkonventionen och Agenda 2030. Det övergripande målet för Sveriges jämställdhetspolitik är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Utifrån det övergripande målet har sedan sex olika delmål formulerats. Regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor 2017-2026 ska bidra till att Sverige når jämställdhetspolitikens delmål sex ”att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet”. Strategin inkluderar frågor om hedersrela-

terat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, liksom barns utsatthet för våld. Den nationella strategin har fyra politiska målsättningar.

Uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd bidrar till genomförandet av den nationella strategin genom att uppdraget bidrar till att nå målsättningarna två och fyra som innebär förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn samt förbättrad kunskap och metodutveckling och delvis också mål ett när det gäller att förebygga återfall i våldsbrott.

I utvärderingen av hur Sverige efterlever konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) 2017-2018 efterlyser Europarådet bättre myndighetssamverkan i enskilda ärenden, fortbildning för vård- och omsorgspersonal och åtgärder för att säkra stöd även till våldsutsatta kvinnor i särskilt sårbara situationer.

Mål med uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd

Övergripande myndighetsgemensamma mål

Barn och vuxna som har utsatts för sådant våld som definieras i uppdraget **ska få det stöd och den hjälp som de behöver** oavsett var i landet de bor.

Arbetet mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål ska vara av **likvärdig kvalitet i hela landet**

Kommuner och regioner ska vara **självförsörjande i fråga om baskunskaper** om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Regeringens mål med uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd är att arbetet mot våld i nära relation, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, ska vara av lika hög kvalitet i hela landet. Personer som utsatts för sådant våld ska få det stöd och den hjälp som de behöver oavsett var i landet de bor.

Målsättningen är också att kommuner och regioner ska vara självförsörjande i fråga om baskunskaper om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Som utgångspunkt för kompetensstödet ligger vikten av spridning och förbättrad tillämpning av Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2014:4) om våld i nära relationer. Föreskriften håller i skrivande stund på att följas upp och eventuellt kommer en uppdatering under 2021. Det här kommer att bevakas av arbetsgruppen.

Samverkan mellan kommuner, regioner och berörda verksamheter är av stor vikt och kunskap och behov som identifierats på lokal nivå bör enligt uppdraget vara utgångspunkt för prioriteringar av övergripande behov i arbetet.

Övergripande mål för utvecklingsmedlen och kompetensstödet:

Tillgång till likvärdigt stöd över hela landet och kommuner och regioner ska vara självförsörjande gällande baskunskaper

Utvecklingsmedlen och kompetensstödet ska också utveckla och stärka:

Det långsiktiga, strukturerade och samordnade arbetet

Möjlighet att efterleva och tillämpa regelverket

Verksamma metoder för grupper med särskilda behov

Förmåga att upptäcka och stödja våldsutsatta vuxna och barn

Insatser för att nå våldsutövare och förebygga återfall i våldsbrott

BILD 2: Uppdragets övergripande mål och utpekade områden som ska stärkas och utvecklas.

Myndighetsgemensamma aktiviteter

Förutom målformuleringarna i uppdraget och de fem utpekade utvecklingsområdena i regeringsuppdraget ligger även slutredovisningen⁴ av uppdragets förra period som en grund för prioriterade aktiviteter. Slutredovisningen pekade ut följande svårigheter med att nå målen med uppdraget:

- Få till stånd en varaktig förändring och implementering av hela området våld, och därför behöver beslutsfattare och chefer inkluderas och utbildas.
- Barnperspektivet inom kommuner/socialtjänsten och regioner/hälso- och sjukvården är för svagt och behöver stärkas.
- Få kommuner jobbar med systematisk uppföljning för att strukturera och följa upp sitt arbete.
- Konceptet att utbilda utbildare kan behöva utvecklas ytterligare.
- Det saknas stöd för förändrings- och implementeringsarbete.
- Kommuner och regioner har behov av ytterligare kunskap inom vissa områden, bland annat lyfts kunskapsbrister gällande hedersrelaterat våld och förtryck, sexuell exploatering, prostitution och människohandel för sexuella ändamål och insatser för våldsutövare.
- Ibland är insatser som erbjuds bristfälliga.

Uppdraget tillsammans med slutredovisningen och medverkande myndigheters övriga uppdrag och mandat har legat till grund för inriktningen på de aktiviteter som ska genomföras inom ramen för kompetensstödet.

Aktiviteter för att bidra till att nå uppdragets mål

Medverkande myndigheter har kommit överens om följande prioriterade aktiviteter inom ramen för kompetensstödet 2020-2022 för att bidra till att nå målen med regeringsuppdraget. Aktiviteterna inom ramen för kompetensstödet omfattar inte samtliga fem utpekade utvecklingsområden. Två av de områden som ska utvecklas och stärkas, verksamma metoder och insatser för att nå våldsutövare, arbetas med i större utsträckning inom ramen för aktiviteter som finansieras via utvecklingsmedlen eller andra pågående regeringsuppdrag på området⁵.

Myndigheterna bevakar även regeringens aviseringar, bland annat gällande frågan om stöd till våldsutövare och återfallsprevention och planerar aktiviteter gällande det området längre fram. Detta gäller även Länsstyrelsen Östergötlands roll som nationellt kompetenscentrum gällande hedersrelaterat våld och förtryck.

⁴ Socialstyrelsen 2018 Kvalitetsutveckling av arbetet mot våld i nära relationer

⁵ Exempelvis regeringsuppdrag S2018/03516/JÄM

Nedan kopplas aktiviteterna till det utvecklingsområde som de huvudsakligen syftar till att stärka. I bilaga 1, tid- och aktivitetsplanen, är huvudaktiviteterna som beskrivs nedan nedbrutna på en mer konkret nivå. Aktiviteterna kan komma att revideras under uppdragsperioden i syfte att utveckla arbetet med kompetensstödet i form av en uppdatering av tids- och aktivitetsplanen.

Det långsiktiga, strukturerade och samordnade arbetet

1. Stötta kommuner att arbeta med systematisk uppföljning och utveckling/förbättring av insatser, på individ- och verksamhetsnivå.
2. Tydliggöra förutsättningar och främja samverkan mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Möjlighet att efterleva och tillämpa regelverket

3. Ta fram och sprida kompetensstöd för chefs-/ ledningsnivå för att förbättra förutsättningarna för alla kommuner och regioner att leva upp till SOSFS 2014:4 och tillhörande regelverk.

Förmåga att upptäcka och stödja våldsutsatta vuxna och barn

4. Utveckla och sprida kompetensstöd på områden där det identifierats ytterligare behov av kunskap i kommuner och regioner.
  - a. Barnperspektiv och barns utsatthet
  - b. Sexuell exploatering, prostitution och människohandel för sexuella ändamål
  - c. Hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor
5. Vidareutveckla, uppdatera och sprida befintligt kompetensstöd för att göra dessa ännu mer tillgängliga och aktuella och på så sätt underlätta och stödja implementering och spridning av kunskap i kommuner och regioner.

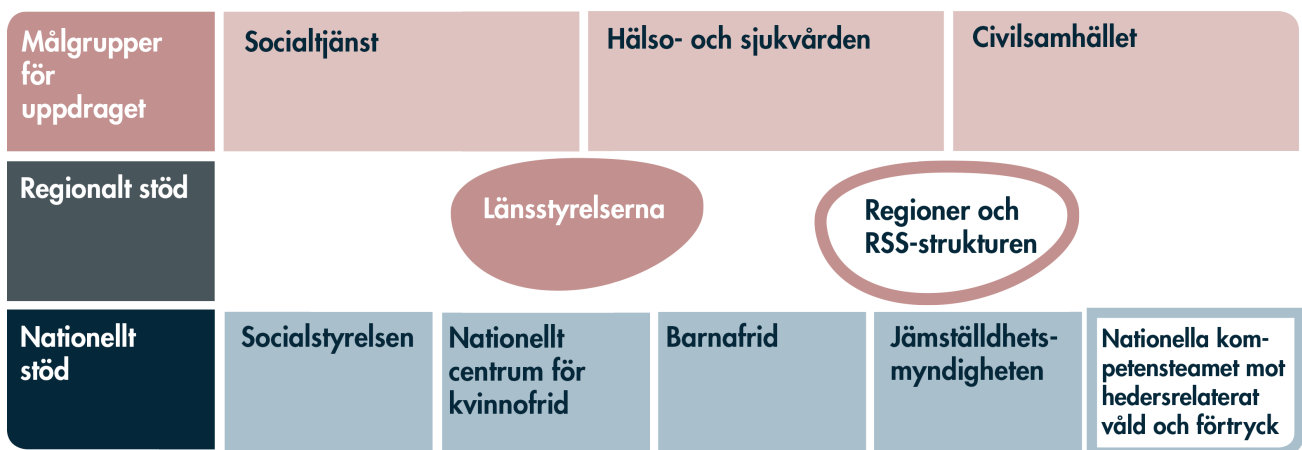
Organisation av arbetet med kompetensstöd

Arbetet som sker inom ramen för det här regeringsuppdraget sker i en struktur för kunskapsöverföring från nationell nivå till kommuner, regioner och ideella aktörer. Socialstyrelsen pekas i uppdraget ut som huvudansvarig för att tillsammans med NCK och Barnafrid tillhandahålla och kvalitetssäkra nationellt kompetensstöd inom ramen för det här uppdraget.

Jämställdhetsmyndigheten bistår och stöttar den nationella och regionala spridningen och främja enhetlighet och synergier mellan länen.

Länsstyrelserna ska erbjuda kompetensstöd till kommuner och ideella föreningar och stiftelser. Kompetensstöd erbjuds till regioner via bland annat NCK:s nätverk men även andra befintliga strukturer och nätverk som når hälso- och sjukvården. När det gäller frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck ska samtliga myndigheter i uppdraget samverka med det nationella kompetenssteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland.

Kompetensstödet kan till exempel bestå av utbildningar, konferenser, informationsinsatser, nätverk, processtöd samt kommundialoger. Nationella aktörer kan även vända sig direkt till den regionala och lokala nivån utan att gå via länsstyrelserna. Även andra befintliga strukturer för spridning kan användas såsom samordningsförbundens olika nätverk eller strukturer inom SKR.

BILD 3: Strukturen för spridning och implementering av kompetensstöd inom ramen för uppdraget.

Chefssamordningsgrupp

Arbetet med regeringsuppdraget om kompetensstöd styrs av de medverkande myndigheternas linjeorganisationer. En myndighetsgemensamma chefssamordningsgrupp leder utvecklingen av arbetet med kompetensstöd på en övergripande nivå. Chefssamordningsgruppen följer arbetet med utvecklingsmedel och kompetensstöd i sin helhet och är beslutande i frågan om revideringar av tids- och aktivitetsplanen.

Medverkande myndigheter utser sina respektive representanter till chefssamordningsgruppen. Sammankallande för chefssamordningsgruppen är ansvarig enhetschef på Socialstyrelsen. Socialstyrelsens ansvariga utredare för uppdraget är föredragande i chefssamordningsgruppen. Vid behov av fördjupad föredragning i frågor bjuder chefssamrådet in sakkunniga.

Chefssamordningsgruppen träffas minst två gånger per år och ska samordnas med övriga chefsforum över myndighetsgränser när det gäller närliggande uppdrag. Sveriges Kommuner och Regioner är adjungerande i chefssamrådsgruppen och bjuds in under den period som överenskommelsen om satsningen på kvinnofrid pågår.

Myndighetsgemensam arbetsgrupp

Samverkan i arbetet med uppdraget om kompetensstöd sker genom en myndighetsgemensam arbetsgrupp som fungerar som en operativt arbetande grupp. Socialstyrelsens ansvariga projektledare sammankallar arbetsgruppen. Medverkande myndigheter utser sina respektive representanter till arbetsgruppen.

Arbetsgruppen ansvarar för att:

- Att arbeta i enlighet med framtagna genomförandeplaner samt rapportera avvikelser till chefssamordningsgruppen.
- Planera för fortbildning av länsstyrelsernas utvecklingsledare och regionala samordnare utifrån behov som länsstyrelserna identifierat på regional och lokal nivå.
- Samråda i arbetet med uppdraget om kompetensstöd i sin helhet och i arbetet tillföra kunskap om lokala och regionala behov och brister som identifierats.
- Samordna framtagandet av olika kunskapsstöd från myndigheterna som presenteras i arbetsgruppen.
- Bidra med sin myndighetsspecifika kompetens i olika aktiviteter för att nå gemensamma mål och i gemensamma utvecklingsfrågor och utvecklingsprojekt.
- Bereda förslag till chefssamordningen.
- Vid behov bjuda in relevanta aktörer från civilsamhället för informationsutbyte.
- Gällande frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck samverka med det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland,

- Samråda med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), inklusive RSS-strukturen för kvinnofrid.
- Samråda med Nationella nätverket för samordningsförbund (NNS).

Respektive myndighets ansvarsområde

Socialstyrelsen

Socialstyrelsen har i uppdrag att tillhandahålla och kvalitetssäkra nationellt kompetensstöd för socialtjänsten och hälso- och sjukvården inklusive tandvården. Myndigheten ska även tillhandahålla nationellt kompetensstöd och samverka med de medverkande myndigheterna för att stödja spridningen och underlätta mottagandet av det nationella kompetensstödet. Socialstyrelsen har det övergripande ansvaret att på nationell nivå samordna, kvalitetssäkra, följa upp och redovisa uppdraget.

Jämställdhetsmyndigheten

Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att bistå Socialstyrelsen att sprida nationellt stöd till den regionala nivån. Jämställdhetsmyndigheten ska stödja spridningen och utveckla formerna för att underlätta mottagandet av det nationella stödet. Jämställdhetsmyndigheten ska vidare främja enhetlighet och synergier mellan länen och särskilt stödja utvecklingen inom hälso- och sjukvård samt samverka mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Länsstyrelserna

Länsstyrelserna har i uppdrag att ge regionalt kompetensstöd till kommunerna och ideella föreningar och stiftelser i syfte att underlätta genomförandet av nationell kunskap och stimulera ett långsiktigt utvecklingsarbete. Länsstyrelserna ska också samla in och förmedla lokala och regionala behov som kan ligga till grund för framtagande av stöd från nationell nivå. Länsstyrelserna kommer också att ta fram en kompletterande plan för länsstyrelsernas arbete med kompetensstöd på regional nivå.

I frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck ska samtliga myndigheter i uppdraget samverka med det nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland. Länsstyrelsen Östergötland har regeringens uppdrag att bidra till att stärka statliga och kommunala verksamheters förmåga att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck, barnåktenskap, tvångsåktenskap samt könsstympning av kvinnor och flickor. Detta bland annat genom stöd till nationella myndigheter, stöd till övriga länsstyrelser, stöd till enskilda yrkesverksamma samt rådgivning till civilsamhället.

Uppsala universitet (NCK)

Uppsala universitet (NCK) har i uppdrag att i samverka med Socialstyrelsen och länsstyrelserna vidareutveckla och erbjuda kompetensstöd till kommuner och regioner avseende våldsutsatta vuxna med fokus på webbaserat stöd för berörda yrkesverksamma. NCK ska erbjuda råd och stöd kring utbildningsfrågor till medverkande myndigheter, regioner och kommuner samt delta i planerade utbildningsinsatser.

Linköpings universitet (Barnafrid)

Linköpings universitet (Barnafrid) har i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen och länsstyrelserna utveckla och erbjuda kompetensstöd till kommuner och regioner avseende våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld.

Samråd med NNS och SKR

Nationella nätverket för samordningsförbunden (NNS)

Nationella nätverket för samordningsförbunden är en intresseorganisation för Sveriges samordningsförbund. Samordningsförbund i sin tur är en kommunal samordningsorganisation som finansierar samordnade rehabiliteringsinsatser från samhällets sida. Syftet är att förhindra eller förkorta sjukskrivningar och arbetslöshet, bland annat genom tidigt stöd och förebyggande insatser. På lokal och regional nivå kan ett samordningsförbund vara en möjlig part för samverkan.

Sveriges kommuner och regioner (SKR)

SKR har ett antal nätverk som är intressanta för spridning av kompetensstödet. Det gäller bland annat RSS-strukturen för kvinnofrid som innebär att det finns utvecklingsledare i varje län kopplat till det här arbetet. SKR har även nätverk för chefer inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården som kan vara forum för spridning. Det finns även väl etablerad samverkan kring systematisk uppföljning av våld som bör tas tillvara i det här uppdraget. SKR är adjungerande i chefs-samrådet.

Uppföljning av uppdraget

Socialstyrelsen ska lämna i en delredovisning senast den 30 oktober 2021 och slutredovisa uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd, i sin helhet, senast den 30 september 2023 till Regeringskansliet. Socialstyrelsen kommer ta fram anvisningar till de medverkande myndigheterna för hur återrapportering till Socialstyrelsen ska göras inför del- och slutredovisning. De medverkande myndigheternas redovisning av utvecklingen i landet ska ske med utgångspunkt i den myndighetsgemensamma planen.

Uppföljningen av kompetensstödet kommer att fokusera på att synliggöra den förflyttning som skett inom ramen för uppdragets mål och utpekade utvecklingsområden och i relation till hur det såg ut när kompetensstödet slutredovisades efter förra uppdragsperioden.

Socialstyrelsen kommer lyfta vilka frågor som ska besvaras av de medverkande myndigheterna inför deras rapporteringar till Socialstyrelsen i den myndighetsgemensamma arbetsgruppen.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har i uppdrag att analysera och bedöma hur uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd har bidragit till att uppfylla de övergripande målen för uppdraget och för det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Redovisningen av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys senast den 30 november 2023.

Bilaga 1. Tid och aktivitetsplan

Delaktiviteter	Ansvarig	Tidpunkt	Huvud-aktivitet
Utveckla och sprida systematisk uppföljning på våldsområdet	Socialstyrelsen	2020-2022	1
Kartlägga nuvarande förutsättningar för samverkan för socialtjänst och hälso- och sjukvård	Socialstyrelsen och Jämställdhetsmyndigheten	2021	2
Ta fram och sprida stöd till chefer	Socialstyrelsen	2020-2021	3
Utveckla och sprida stöd till chefer för att möjliggöra efterlevnad och tillämpningen av regelverk	Länsstyrelsen	2021-2022	3
Lansering och implementering Basprogram Barnafrid	Barnafrid	2020-2021	4
Ta fram och sprida en webbutbildning rörande sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel	Jämställdhetsmyndigheten	2021	4
Utveckla och sprida webbkurs fortbildning hedersrelaterat våld och förtryck	Socialstyrelsen	2022	4
Fortbildningsaktiviteter för regionala utvecklingsledare	Myndighetssammansatta arbetsgruppen	2021-2022	5
Fortbildningsaktiviteter inriktat på teman	Myndighetssammansatta arbetsgruppen	2020-2022	5
Utveckla samt sprida ett samlat basutbildningspaket utifrån nya och befintliga utbildningar kring samtliga våldsutövningar med ett barn och jämlikhetsperspektiv för att stärka förmåga att upptäcka och stödja våldsutsatta	Länsstyrelsen	2021-2022	5
Utveckla en långsiktig struktur för att förvalta och följa upp basutbildningskonceptet	Länsstyrelsen	2020-2021	5
Tillhandahålla kompetensstödande insatser på regional och lokal nivå utifrån identifierade behov	Länsstyrelsen	2020-2022	5
Nationell boostingdag för utbildare	Länsstyrelsen	2020	5
Utveckla och kvalitetssäkra Webbkurs om våld	NCK	2020-2022	5
Uppdatera och utveckla webbstöd för vården och webbstöd för kommuner	NCK	2020-2022	5
Ta fram kunskapsstöd med anknytning till prioriterade områden i genomförandeplanen för webbstöd för kommuner och webbstöd för vården	NCK	2020-2022	5
Ta fram ett magasin (nr 4) med tema utbildning	NCK	2020	5
Planera uppföljning av kompetensstödet	Socialstyrelsen	2021	5

Versionshistorik - Tid- och aktivitetsplan

Version	Ändring avser	Datum

Bilaga 2. Myndigheternas kunskapsstöd

Nedan är en redovisning av myndigheternas kunskapsstöd på området. Alla dessa produkter sprids inte via kompetensstödet utan det är bara de som är kopplade till prioriterade aktiviteter som sprids via kompetensstödet.

Socialstyrelsen

Föreskrifter och allmänna råd

- Våld i nära relationer (SOSFS 2014:4) Revideras under 2021
- Handläggning av ärenden som gäller barn och unga (SOSFS 2014:6)
- Dokumentation inom socialtjänsten (SOSFS 2014:5)

Meddelandeblad

- Socialnämnders respektive ideella föreningars ansvar för god kvalitet m.m. vid utförandet av insatser enligt socialtjänstlagen (2012)
- Skyddade personuppgifter (2019)

Handböcker och vägledningar

- Våld – handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer (2015)
- Att vilja se, vilja veta och att våga fråga – vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet (2014)
- Barn som far illa eller riskerar att fara illa – en vägledning för hälso- och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar (2013)
- Brottsoffer och deras närstående – socialtjänstens ansvar för att ge stöd och hjälp (2012)
- Fristad från våld – en vägledning om skyddat boende (2013)
- Utredda barn och unga. Handbok för socialtjänstens arbete enligt socialtjänstlagen, Socialstyrelsen 2014
- Anmäla oro för barn. Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare, Socialstyrelsen 2014

Utbildningsmaterial

- Blånader och silverhår – utbildningsmaterial om våld mot äldre kvinnor (2014) Revideras 2021
- Vänd dem inte ryggen – utbildningsmaterial om hedersrelaterat våld och förtryck (2014) Revideras 2021
- Ensam och utsatt – utbildningsmaterial om våld mot kvinnor med utländsk bakgrund (2014) Revideras 2021
- Skylla sig själv? – utbildningsmaterial om våld mot kvinnor med missbruks- eller beroendeproblem (2011) Revideras 2021
- Sällan sedda – utbildningsmaterial om våld mot kvinnor med funktionsnedsättning (2011) Revideras 2021

- Utbildningspaket om våld mot äldre (2016)

Manualer

- Manual för FREDA – standardiserade bedömningsmetoder för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer (2014)
- Manual för partnerkontakt (2015)
- Verktyg för systematisk uppföljning, SUV (2015)

NCK

NCK:s kunskapsbank (www.nck.uu.se/kunskapsbanken)

NCK:s kunskapsbank är en webbplats för samlad kunskap inom områdena mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. Här finns forskare och aktuella forskningsprojekt, ämnesguider, litteraturtips, kalendarium samt en mängd publikationer från NCK och andra myndigheter.

Webbstöd för kommuner

Länsstyrelserna och NCK har tillsammans utvecklat ett metod- och kompetensstöd anpassat för kommuner och socialtjänstens arbete. Webbstödet innehåller praktiskt inriktade texter, utbildningsmaterial och publikationer från berörda myndigheter samt reportage så kallade "lärande exempel" från olika kommuner och verksamheter. Webbstödet kompletteras och uppdateras löpande.

Webbstöd för vården

2017 lanserade NCK tillsammans med Socialstyrelsen Webbstöd för vården. Webbstödet vänder sig till personal inom hälso- och sjukvården och tandvården med information om arbetet mot våld i nära relationer. Här finns praktiskt inriktade texter, utbildningsmaterial och lärande exempel. Webbstödet kompletteras och uppdateras löpande.

Webbaserad introduktionskurs om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

NCK, Socialstyrelsen och länsstyrelserna har gemensamt tagit fram en webbkurs som riktar sig till yrkesverksamma. Kursen lanserades hösten 2016 och har över 66 000 användare. Till kursen finns en utbildningsmanual för att hålla kursen i grupp. NCK ansvarar för driften av kursen och tillhandahåller spridningsmaterial.

Utbildningsmaterial

- Utbildningsfilmer för hälso- och sjukvården "Att ställa frågan om våld". Tioutbildningsfilmer för hälso- och sjukvården och två filmer för tandvården med tillhörande pedagogiskt material
- Utbildningsfilmer för socialtjänsten "Att ställa frågor om våld". Sex filmer för olika verksamheter med tillhörande pedagogiskt material.
- Utbildningsfilmen "Blott du mig älskar" med tillhörande pedagogiskt material

- Instruktionsfilm för hälso- och sjukvårdspersonal "Spårsäkring vid sexuella övergrepp"

Kvinnofridslinjen (www.kvinnofridslinjen.se)

Kvinnofridslinjen 020-50 50 50 är Sveriges nationella stödtelefon för kvinnor som utsatts för hos och våld. Även närstående, vänner och personer som möter våldsutsatta kvinnor i sitt yrke kan ringa. Stödtelefonen är öppen dygnet runt alla dagar på året och samtalet är kostnadsfritt. De som tar emot samtalen är socionomer eller sjuksköterskor med minst fem års yrkeserfarenhet. Stödtelefonen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid.

Länsstyrelserna

Infogeneratorn

Infogeneratorn är ett verktyg som ger yrkesverksamma i kommun, region och idéburen sektor hjälp med översatt information om bland annat våld i nära relationer, prostitution och människohandel, tvångsäktenskap samt föräldraskapsstöd. Med hjälp av verktyget kan översatt information genereras utifrån olika målgrupper och sakområden att användas via webb eller som pdf. Mer information och själva verktyget finns på www.infogeneratorn.se

Intersektionella perspektiv på våld i nära relationer

Metodstödet utforskar hur intersektionalitet och normkritik kan användas som verktyg för att ge förbättrat stöd vid våldsutsatthet. Metodstödet ger en teoretisk fördjupning om intersektionalitet samt förslag på metoder och arbetssätt. Materialet kan användas såväl för arbetet med enskilda klienter som för verksamhetsutveckling. Målgruppen är verksamma i kommun, region och ideell sektor med en grundkunskap om våld i nära relationer. Metodstödet finns att ladda ner via Länsstyrelsen Skånes webbplats.

Nationella kompetensteamet mot hedersrelaterat våld och förtryck

Webbkursheder

En webbkurs om hedersrelaterat våld och förtryck. Syftet med webbkursen är att ge kommuner, stadsdelar och enskilda verksamheter ett verktyg för att er hålla och underhålla en grundkompetens om hedersrelaterat våld och förtryck.

Webbstöd för yrkesverksamma

Nationella kompetensteamet vid Länsstyrelsen Östergötland driver webbplatsen www.hedersförtryck.se. På den finns information, vägledning m.m. kring hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av kvinnor och flickor, för olika yrkesgrupper.

Nationella stödtelefonen för yrkesverksamma

Nationella kompetensteamet har även en nationell stödtelefon dit yrkesverksamma och ideellt verksamma kan ringa för konsultation i situationer där barn eller vuxna är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning. Till stödtelefonen kan man ringa såväl i ett akut skede som i frågor rörande förebyggande

eller långsiktiga insatser. Stödtelefonen är öppen helgfria vardagar 9–16 på telefonnummer 010-223 57 60.

Barnafrid

Basprogrammet om våld mot barn

Basprogrammet riktar sig tvärprofessionellt till yrkesverksamma inom offentlig och ideell sektor som i sitt arbete/i sin verksamhet möter barn, samt till personer inom myndigheter som fattar beslut som rör barn och unga. Det kan också användas som en del av olika grund- och vidareutbildningar.

Jämställdhetsmyndigheten

Mäns våld mot kvinnor

- Istanbulkonventionen – Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet samt GREVIO:S rapport och rekommendation till Sverige.
- Som en del i den jämställdhetspolitiska skrivelsen ”Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid” presenteras en nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Prostitution och människohandel

- Prostitution och människohandel för sexuella ändamål ingår som en viktig del i regeringens arbete för att motverka mäns våld mot kvinnor. Dessa områden lyfts särskilt fram i regeringens tioåriga nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.
- Sexuell exploatering, prostitution och människohandel, web-utbildning bas, för yrkesverksamma, lanseras i januari 2021
- Nationellt metodstöd mot prostitution och människohandel. Operativt metodstöd till kommun och myndigheter och frivilligorganisationer.
- Stödtelefon för yrkesverksamma avseende sexuell exploatering, prostitution och människohandel.

Hedersrelaterat våld och förtryck

- Om könsstympling. Stöd till dig som ledare och förebild. Information om vilka lagar som gäller, ledarens roll i ett förebyggande arbete, material för vidareläsning och information till personer som har blivit utsatta eller riskerar att bli utsatta.
- En fördjupad uppföljning av 8 verksamheter som arbetar förebyggande mot könsstympling av flickor och kvinnor publiceras 18 december.
- Fördjupad uppföljning av förebyggande arbete mot HRV, särskilt riktat till pojkar och män i en hederskontext, klar i dec 2020 eller jan 2021.
- Filmen om HRV lanseras i december i samband med nationell kampanj mot HRV i samarbete med UD, Länsstyrelsen Östergötland, Polismyndigheten och Skolverket.

Sexuella trakasserier

- På hemsidan hittar du information om sexuella trakasserier, vilka lagar och regler som gäller och vilket stöd som finns att få för den som är utsatt. Här finns metoder och verktyg för dig som är arbetsgivare eller utbildningsanordnare och som har ett särskilt lagstadgat ansvar för att förebygga och motverka sexuella trakasserier. På sidorna hittar du också kunskapsmaterial, filmer och information om vad olika samhällsaktörer gör för att motverka sexuella trakasserier.
- Utifrån regeringsuppdraget att genomföra utbildningsinsatser riktade till socialtjänsten och närliggande verksamheter har Jämställdhetsmyndigheten tagit fram fem korta filmer om #metoo-upproppen. Syftet med filmerna är att belysa behov som upproppen påtalat.

Relaterat kompetensstöd

- Metoder för universellt våldsförebyggande arbete med barn och unga, våldsförebyggande arbete med pojkar och unga män i hederskontext och våld i ungas partnerrelationer.
- Handboken “Inget att vänta på”. Här samlas kunskap om våld, genus och prevention. De ger en konkret vägledning för hur ett systematiskt och kunskapsbaserat våldsförebyggande arbete kan genomföras.
- Stödmaterial till kampanjen “Svartsjuka är inte romantiskt”. Materialet vänder sig till dig som är vuxen och som möter unga.
- Våldsprevention i Sverige: En forskningsöversikt
- Arbete pågår. I denna rapport redovisas en första samlad uppföljning av arbetet med den nationella strategin för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor i Sverige.
- Arbete pågår – En barnrättslig analys.
- Arbete pågår – Indikatorer.